МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКО- ПРАВОВОЇ БЕЗПЕКИ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Освітній ступінь: магістр
Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
Освітня программа: «правоохоронна діяльність (поліцейські)» №98 від 30.01.2019
Статус навчальної дисципліни:обов'язкова
Мова викладання: українська

Навчальний контент обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософії та політології
протокол від 23.08.2019 № 16
Завідувача кафедри
Вячеслав КУЗЬМЕНКО

Дніпро – 2019

Педагогіка вищої школи // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) з навчальної дисципліни. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. – 35с.

РОЗРОБНИК:

Підлісний М.М.., доцент кафедри філософії та політології, кандидат філософських наук, доцент.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кузьменко В.В., професор кафедри гуманітарних дисциплін та психології поліцейської діяльності, доктор філософських наук.

Палагута В.І., завідувач кафедри інженерної педагогіки Національної металургійної академії України, доктор філософських наук, професор.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри філософії та політології 23.08.2019р., протокол №16.

ТЕМА № 1. «ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ» (2 години)

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Особливості педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу.
2. Основні функції та напрями діяльності викладача вищого навчального закладу.
3. Психолого-педагогічна структура діяльності викладача вищого навчального закладу.
4. Вимоги до особистості викладача вищого навчального закладу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурняшева Л.А. Активные и интерактивные методы обучения в образовательном процессе высшей школы. Методическое пособие / Бурняшева Л.А. - М: КноРус, 2016.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005.
3. Галимова Е.Я. Использование интерактивных форм обучения в изучении курса «Организационное Проектирование»: Науч. Доклад / Галимова Елена Яковлевна. - Москва: Машиностроение, 2018.
4. Генике Е.А. Активные методы обучения. Новый подход / Генике Е.А. - М.: Национальный книжный центр, 2015.
5. Головин Ю.А., Коханая О.Е. Инновационные методы обучения студентов университета в институте масс медиа: Материалы учебно-методической конференции - Москва, 18 Февраля 2008 Головин Ю.А., Коханая О.Е. - Москва: ИЛ, 2018.
6. Горностаева А.М. Диалог с компьютером. Интерактивные средства обучения, созданные при помощи программы Macromedia Flash (+ CD-ROM) / Горностаева А.М., Ларина Э.С. - М.: Глобус, Панорама, 2018.
7. Давыдова О.И. Интерактивные методы в организации педсоветов в ДОУ / Давыдова О.И., Майер А.А., Богославец Л.Г. - М.: Детство-Пресс, 2016.
8. Кудіна В.В., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій. – К.: КСУ, 2004.
9. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб. – К.: Знання, 2005.
10. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб. – К.: ЦУЛ, 2005.
11. Лозова В.І. Лекції з педагогіки вищої школи. – К.: ЦУЛ, 2006.
12. Панов М.І., Гетьман Ю.П. Вища освіта: Нормативно-правові акти про організацію освіти у ВНЗ. – К, 2007.
13. Педагогіка вищої школи [Текст] : хрестоматія / Київ. нац. ун-т 1м. Т. Шевченка; упоряд.: В. А. Бугров, А. А. Марушкевич, С. С. Спщин ; ред. Л. Воронцова. - К.: Київський університет, 2016. - 543 с.

14. Педагогіка вищої школи: Наавч. Посіб./ З.Н. Курлянд, Палеха Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид. перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
15. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрів і аспірантів. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2006.
16. Родигіна І.В. Компетентнісно-орієнтований підхід до навчання. – Х.; Вид. група «Основа», 2005.
17. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи [Текст]: Підручник / В. М. Теслюк. - К.: Л1ра-К, 2016. - 339 с.
18. Фіцула М. Педагогіка вищої школи. –К.: Академія, 2006.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Навчальна мета: сформувати систему знань про особливості педагогічної діяльності, основні функції та напрями діяльності викладача вищої школи; створити цілісне уявлення про психологічну структуру діяльності викладача вищого навчального закладу, вимоги до особистості викладача вищого навчального закладу та до його професійної компетентності.

Розвивальна мета: сприяти формуванню основних вмінь викладача вищої школи, актуалізувати пізнавальні і професійні мотиви.

Виховна мета: виховання професійно значущих якостей особистості викладача вищого навчального закладу, психолого-педагогічної культури.

Принципи навчання: науковості, доступності, системності, міжпредметних зв'язків, професійної спрямованості, мотивації навчальної діяльності, наочності.

Методи навчання: монологічний, діалогічний, стимулюючи-мотиваційний.

Основні поняття: педагогічна діяльність, функції викладача вищої школи, напрями педагогічної діяльності, психолого-педагогічна структура діяльності викладача вищого навчального закладу, рівні готовності до педагогічної діяльності, компетентність викладача вищого навчального закладу, позитивна «Я-концепція» фахівця.

ВСТУП

Особливим видом суспільно корисної діяльності людей є праця, спрямована на підготовку до життя підростаючого покоління відповідно до економічних, політичних, моральних, естетичних цілей суспільства.

Педагогічна праця викладача вищого навчального закладу є особливою формою висококваліфікованої розумової діяльності творчого характеру. Вона спрямована на навчання, виховання і розвиток студентів, формування у них професійних знана, умінь і навичок, виховання активної життєвої позиції**.**

Педагогічна діяльність у вищому навчальному закладі має надзвичайно важливе соціальне значення, оскільки йдеться про формування майбутнього

фахівця, від рівня підготовленості якого значною мірою залежить економічний, політичний, соціальний, культурний розвиток людини.

Лекція – є теоретичною основою для розуміння особливостей та напрямків педагогічної діяльності, опанування знаннями про основні функції викладача вищої школи, усвідомлення психолого-педагогічної структури діяльності викладача вищого навчального закладу.

1. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Учасниками навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах є: педагогічні і науково-педагогічні працівники; особи, які навчаються у вищих навчальних закладах; працівники вищих навчальних закладів (Закон України «Про вищу освіту», стаття 46).

Педагогічні працівники— особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах першого і другого рівнів акредитації професійно займаються педагогічною діяльністю.

Науково-педагогічні працівники— особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах третього і четвертого рівнів акредитації професійно займаються педагогічною діяльністю у поєднанні з науковою та науково-технічною діяльністю. (Закон України «Про вищу освіту», стаття 47).

Основними посадами науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів третього і четвертого рівнів акредитації є: асистент; викладач; старший викладач; директор бібліотеки; науковий працівник бібліотеки; доцент; професор; завідуючий кафедрою; декан; проректор; ректор.(Закон України «Про вищу освіту», стаття 48.)

На посади науково-педагогічних працівників обираються за конкурсом, як правило, особи, які мають наукові ступені або вчені звання, а також випускники магістратури, аспірантури та докторантури. Статутом вищого навчального закладу може бути встановлено додаткові вимоги до осіб, які приймаються на посади науково-педагогічних працівників. (Закон України «Про вищу освіту», стаття 48.)

Педагогічну діяльність здійснюють педагогічні і науково-педагогічні працівники.

Педагогічна діяльність у вищому навчальному закладі – діяльність, спрямована на підготовку висококваліфікованого спеціаліста, здатного знайти своє місце на ринку праці, активно включитися у політичну, суспільну, культурну та інші сфери життя суспільства.

Педагогічна діяльність передбачає безпосередні контакти зі студентами. Об’єктом педагогічного впливу у вищому навчальному закладі є студенти (курсанти, слухачі) із певними задатками, потребами, нахилами, волію, почуттями.

Однією з особливостей педагогічної діяльності є її динамічність.Студенти постійно розвиваються, змінюються. Завдання викладача полягає насамперед у вчасному виявлені цих змін і відповідному реагуванню на них.

Педагогічна діяльність передбачає безпосередні контакти зістудентами. У процесі такого спілкування викладач впливає на них не лише своїми знаннями, а й емоційно-вольовими якостями, світоглядом тощо.

Ще однією особлівостю педагогічної діяльності є те, що викладач працює не лише з окремими студентами, а й з колективами академичних груп, курсів, які теж є обєктами і субєктами навчання й виховання.. Це вимагає від викладача володіння методикою використання виховного впливу на колектив.

Педагогічна праця викладача передбачає координацию виховних впливів усіх субєктів виховання (викладацького складу, студентського колективу, молодіжних організацій та ін.). Організація такої взаємодії є основним компонентом педагогічної діяльності.

Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу вимагає переходу від розгалужених знань (методологічних і теоретичних знань, знань закономірностей процесу навчання і формування особистості, методичних підходів тощо) до єдиного органічного сплаву психолого-педагогічних знань, які мають комплексний і систематизований характер (наприклад, у розв'язанні завдань освітніх, виховних і розвиваючих). У цьому сплаві вже немає розподілу на окремі наукові дисципліни. Актуалізується весь наявний арсенал знань, які забезпечують виконання конкретного завдання педагогічної діяльності. Тому й поставлене завдання про ***інтеграцію*** окремих наук (наприклад, психологія та педагогіка вищої школи). Не врахування всього цього при управлінні процесом психолого-педагогічної підготовки викладача призводить до того, що про окремих викладачів говорять: «Він предметник, а не педагог».

Головне завдання викладача – навчати, виховувати, розвивати студентів. Тому основними функціями викладача вищого навчального закладу є навчальна, виховна, розвиваюча.

Навчальна функція. Викладач вищого навчального закладу як носій знань передає їх студентам, формує вміння здобувати самостійно. Сутність навчальної – в організації процесу засвоєння знань студентами.

Розвивальна функція. ЇЇ сутність – у створенні сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу студента, його саморозкриття, самореалізації через творчість.

Виховна функція полягає в тому, щоб загальнолюдські, національні цінності вкоренилися у свідомості і поведінці студентів.

Цими функціями визначаються головні складові викладацької діяльності: науково-предметна, психолого-педагогічна, культурно-просвітницька.

Для успішного виконання своїх функцій викладач має бути організатором, оратором, аналітиком, психологом, компетентним фахівцем у своїй галузі знань. Від нього вимагаються великі розумові, фізичні, емоційно-вольові затрати.

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ:

Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу становить високоорганізовану, багатоаспектну систему основними функціями якої є : навчальна, розвиваюча, виховна. Викладач вищого навчального закладу реалізує означені функції в різноманітних напрямках діяльності.

2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Викладач вищого навчального закладу свою педагогічну діяльність здійснює у кількох напрямах: навчальна, методична, дослідницька, виховна.

Визнавчальною функцією праці викладача є навчальна діяльність, яка спрямована на оргнаізацію процесу навчання відповідно до нормативних документів. Вона поєднує теоретичну складову, повязану з розкриттям сутності науки, нових закономірностей, і практичну, яка спрямована на розвязання педагогічних завдань.

Максимальне навчальне навантаження науково-педагогічних працівників не може перевищувати 900 годин на навчальний рік.

Види навчальних занять, що входять до навчального навантаження педагогічного та науково-педагогічного працівника відповідно до його посади, встановлюються вищим навчальним закладом в індивідуальному плані працівника (Закон України «Про вищу освіту», стаття 49).

З навчальною роботою тісно повязана методічна діяльність щодо підготовки навчального процесу, його забезпечення та удосконалення. До неї відносять: підготовку до навчальних занятть, розроблення, підготовку до видавння конспектів лекцій, збірників вправ і задач, методичних матеріалів з курсових і дипломних робіт, методичних розробок; поточну роботу щодо підвищення педагогічної кваліфікації (читання методичної і навчальної, науково-методичної літератури); складання, екзаменаційних білетів, тематики курсових робіт, завдань для самостійної позааудиторної роботи тощо.

Важливе місце в діяльності викладача вищого навчального закладу належить організаційно-методичної роботі: організація педагогічної практики, підготовка матеріалів на засідання кафедри, робота з підготовки науково-методичних матеріалів та ін.

У процесі методичної роботи підвищується рівень майстерності самого викладача: він засвоює зміст нових навчальних програм, технологій і реалізовує їх; постійно ознайомлюється з досягненнями психолого-педагогічних наук і методик викладання навчальних дисциплін; вивчає і впроваджує передовий педагогічний досвід; улосконалює власні навички самоосвіти тощо.

Педагогічні та науково-педагогічні працівники підвищують кваліфікацію та проходять стажування у відповідних наукових і освітньо-наукових установах як в Україні, так і за її межами.

Вищий навчальний заклад забезпечує підвищення кваліфікації та стажування педагогічних та науково-педагогічних працівників не рідше ніж один раз на п’ять років із збереженням середньої заробітної плати (Закон України «Про вищу освіту», стаття 52).

Педагогічна діяльність викладача має поєднуватися з науково-дослідницькою, яка підвищує науковий рівень знань, розвиває творчий потенціал, збагачує внутрішній світ.

Наукова та науково-технічна діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів третього і четвертого рівнів акредитації регулюється Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Виховну діяльність викладач здійснює передусім у процесі навчання, використовуючи потенційні можливості навчальних дисциплін, а також під час спілкування у позанавчальний час. Викладач реалізує вихону функцію через кураторську роботу, керівника клубу, проведення екскурсій вечорів тощо.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ:

Основними напрямами педагогічної діяльності є : навчальна, методична, організійно-методична, науково-дослідницька, виховна. Для ефективної роботи за певними напряами сучасному педагогу важливо усвідомлювати основні компоненти психолого-педагогічної структури своєї діяльності.

3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СТРУКТУРА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Психолого-педагогічна структура діяльності – система дій педагога, спрямованих на досягнення поставлених цілей через розвязання педагогічних завдань.

У цій схемі виокремлюють такі функціональні компоненти (Н.Кузьміна): гносеологічний, конструктивний, організаційний, комунікативний

Гносеологічний компонент (пізнавальний) охоплює вивчення кожного студента і колективу; вивчення сфери застосування методів навчання й виховання; вивчення методичних вказівок та інструкцій; аналізування власного досвіду і досвіду інших викладачів, самоосвіту і самовиховання. компонентів, що вирішує задачу по нагромадженню й одержанню нових знань про закони і механізми функціонування педагогічної системи;

Конструктивний компонент передбачає добір і композицію навчальної інформації, яку слід довести до студентів; планування діяльності студентів щодо цієї інформації; проектування власної діяльності і поведінки для взаємодії зі студентами.

Молодим викладачам слід передусім навчитися конструювати навчальний матеріал, виділяти в ньому головне і правильно розподіляти за часом, щоб цей матеріал легко сприймався аудиторією.

Організаційний компонент охоплює: структурування інформації в процесі її повідомлення студентам; організацію різних видів діяльності студентів таким чином, щоб результати відповідали цілям системи; організацію власної діяльності і поведінки в процесі безпосередньої взаємодії зі студентами.

Комунікативний компонент передбачає налагодження педагогічно доцільних стосунків зі студентами, колегами, керівництвом.

У відповідності з психологічною структурою діяльності викладач вищого навчального закладу повинен оволодіти наступними вміннями:

- гностичними вміннями: отримувати нові знання з різних джерел, з досліджень власної діяльності; аналізувати педагогічні ситуації, здійснювати пошукову, евристичну діяльність ;

- проективними вміннями: здійснювати перспективне планування; передбачати можливі результати від рішення системи педагогічних завдань, проектувати зміст навчального курсу, проектувати власну педагогічну діяльність, проектувати навчальний процес, різноманітні підходи до технологій навчання, використовувати інноваційні системи навчання;

- конструктивними вміннями: відбирати та структурувати інформацію до щойно розроблених курсів, відбирати форми організації, методи і засоби навчання, здійснювати контроль за навчальною діяльністю студентів;

- організаторськими вміннями: організовувати групову та індивідуальну роботові студентів з урахуванням всіх факторів, управляти психічним станом студентів на навчальних заняттях, діагностувати пізнавальні можливості і результати пізнання, здійснювати корекцію навчальної діяльності на основі реалізації принципу індивідуалізації;

- комунікативними вміннями: будувати взаємодію, взаємовідносини між викладачами і студентами для ефективної організації виховного процесу і досягнення позитивних результатів, встановлювати доброзичливі відносини, мотивувати учасників педагогічного процесу до майбутньої діяльності та ін. Психологічна структура діяльності викладача є динамічною і з оволодінням майстерністю змінюється.

З огляду на це викладач вищого навчального закладу реалізує функції педагогічного управління.

Управління – процес впливу суб’єкта на ту чи іншу систему, що забезпечує цілеспрямований розвиток її структури, збереження або видозміну її. Управління підтримує або змінює режим діяльності, реалізацію програми і мету роботи системи.

Залежно від стратегії навчання і виховання змінюються функції управління, кожна з яких набуває певного характеру. Які функції виконує управління?

Функції педагогічного управління:

1) проективна функція (визначення мети, завдань навчання і виховання);

2) конструктивна функція (розробка методів, прийомів і засобів забезпечення навчально-виховного процесу);

3) організаторська й регулятивна функція (практична організація навчально-виховного процесу);

4) комунікативна функція (спілкування, взаємини між учасниками педагогічного процесу);

5) оцінно – коригувальна функція.

Ці функції забезпечують ефективний вплив на студентів для гарантованого виконання завдань сумісної діяльності («викладач – студент»).

Залежно від стратегії навчання і виховання реалізація з кожної функцій педагогічного управління має свою специфіку, на основі якої можна визначити ***моделі управління*** :

1 модель – авторитарна, пряма й жорстка (у минулому);

2 модель – сучасна, опосередкована й гуманістична.

За результатами роботи викладача відносять до кількох рівнів:

1) репродуктивний (недостатній) полягає в умінні розповісти те, що знає сам;

2) адаптивний (низький) - передбачає уміння пристосувати своє повідомлення до особливостей аудиторії;

3) локально-моделюючий (середній) – полягає у володінні педагогом стратегіями передавання знань з окремих розділів та тем;

4) системно-моделюючий (високий) – полягає в умінні формувати систему знань, умінь, навичок з предмету загалом;

5) системно-моделюючий діяльність і поведінку (вищий) – передбачає здатність педагога перетворювати свій предмет на засіб формування особистості вихованців.

Як цілісне особистісне новоутворення, готовність викладача вищої школи до педагогічної діяльності виявляє спрямованість особистості, свідомість, стиль мислення, громадянську та професійну позицію. У відповідності з основними потенціалами особистості, складовими професійно педагогічної готовності викладача є мотиваційний, операційний, креативний, рефлексивний компоненти.

Розвиток мотивації до реалізації інноваційної професійно-педагогічної діяльності характеризується прагненням створювати, освоювати і використовувати нововведення в педагогічній діяльності.

Операційний компонент характеризує інноваційну діяльність з погляду сформованості умінь і навичок її здійснення.

Креативний компонент характеризує оригінальність і гнучкість мислення викладача, здатність до бачення проблеми, легкість генерування ідей.

Рефлексивний компонент припускає здатність рефлектувати різні складові своєї діяльності, готовність встати в аналітичну позицію до себе і своєї роботи.

В процесі педагогічної діяльності слід звертати увагу на всі компоненти готовності і розглядати їх як цільові орієнтири психолого-педагогічної підготовки викладача вищого навчального закладу.

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ:

Для ефективного виконання педагогічних функцій сучасному викладачу вищого навчального закладу важливо усвідомлювати основні компоненти психолого-педагогічної структури своєї діяльності, а також педагогічні дії і професіонально важливі вміння та психологічні якості, необхідні для її реалізації.

4. ВИМОГИ ДО ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Особливості педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі передбачають певні вимоги до особистості викладача.

1. Усвідомлення свого громадського обов'язку – виховання гідних громадян країни, висококваліфікованих спеціалістів.

Усвідомлення конкретних обов'язків педагогічних та науково-педагогічних працівників: постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію (для науково-педагогічних працівників);забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання дисциплін у повному обсязі освітньої програми відповідної спеціальності;додержуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, прививати їм любов до України, виховувати їх в дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України ; додержуватися законів, статуту та правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу.(Закон України «Про вищу освіту», ст. 52.).

2. Досконале володіння своїм предметом. Як свідчить досвід, успішно навчає і виховує той викладач, який знає свій предмет. Однак знання викладача можуть стати могутнім засобом навчання й виховання лише за умови, що він не просто викладає їх, а використовує матеріал науки для розумового розвитку студентів, їх фахової підготовки, морального виховання. Крим того, викладач повинен добре орієнтуватися в суміжних дисциплінах, що сприятиме глибшому розкриттю зв'язку між предметами, явищами і процесами реального світу, формуванню всебічно розвинутого спеціаліста.

3. Майстерне володіння методикою викладання, управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів, що допомагає викладачеві складне завдання подати доступно, враховувати особливості особистості студента, зацікавити навчальним матеріалом, викликати бажання поповнювати свої знання.

4. Педагогічна спрямованість Це своєрідна установка на педагогічну діяльність і психологічна готовність до неї. Вона виявляється у спрямованості думок і прагнень щодо навчання й виховання студентів, у манері розмови, в поведінці тощо.

5. Розумна любов до студентів. Вимогливість не суперечить любові і повазі до людини: саме у вимогливості до людини і полягає повага до неї.

6. Ерудованість. Широта його інтересів дає змогу спрямувати студентів на цікаві справи, допомагати їм в організації змістовного дозвілля.

7. Творчій підхід до справи. Викладач, який є творчою особистістю, перевіряє та аналізує власний досвід, вивчає і використовує все краще з чужого, шукає і знаходить нові, досконаліші, раціональніші педагогічні технології.

8. Високі моральні якості. Педагог повинен бути живим взірцем чеснот.

9. Уміння володіти власною емоційно-вольовою сферою. Для успішної роботи зі студентами викладач має бути цілеспрямованим, ініціативним,

дисциплінованим, вимогливим до себе та інших. Особливо важливо для цього витримка, винахідливість, емоційна рівновага, уміння володіти своїми почуттями.

10. Педагогічна спостережливість і уважність.

11. Натхнення та інтуїція. Натхнення – це такий психічний стан, коли одночасно задіяні усі сфери психіки – розум, почуття, сприймання, інтуїція тощо.

Інтуїція виявляється в особливому відчутті правильного напряму діяльності, у бажанні її результатів, неусвідомленому переконанні, що саме так, а не інакше слід діяти.

12. Досконале володіння мовою і мисленням. Йдеться про конкретність, чіткість думок, їх логічність, переконливість, здатність викликати у студентів відповідні почуття.

13. Оптимізм.

14. Педагогічний такт. Він передбачає відповідне ставлення до студентів, уміння в кожному конкретному випадку знаходити правильну лінію поведінки.

15. Здоров'я і зовнішній вигляд.

Науково-педагогічні працівники мають право на:захист професійної честі та гідності; вільний вибір методів та засобів навчання в межах затверджених навчальних планів;проведення наукової роботи у вищих навчальних закладах всіх рівнів акредитації;індивідуальну педагогічну діяльність;участь у громадському самоврядуванні;участь у об'єднаннях громадян;забезпечення житлом;отримання пільгових кредитів для індивідуального і кооперативного житлового будівництва;одержання службового житла;одержання державних стипендій (Закон України «Про вищу освіту», ст. 50).

Викладач повинен володіти педагогічною культурою, яка дозволяє йому орієнтуватися у багатомірному просторі міждисциплінарних проблем, уявляти взаємозв'язок закономірностей пізнання та педагогічної діяльності, адекватно сприймати зміни у професійній діяльності. ЮНЕСКО розцінює педагогічну підготовку викладачів, як основну умову реалізації вищої школою інноваційних функцій по відношенню до усіх сфер суспільного життя. Психолого-педагогічна підготовка в системі професійної діяльності викладача вищої школи є системоутворюючим фактором розвитку його інноваційного потенціалу.

Пріоритетної уваги нині потребують ключові компетентності викладача вищого навчального закладу.

Міжнародна комісія Ради Європи розглядає поняття компетентності як загальні або ключові вміння, базові вміння, фундаментальні шляхи навчання, ключові кваліфікації, ключові уявлення, опори або опорні знання.

Специфіка поглядів Андрагогіки знайшла відображення у визначенні «Компетентність – еталонна мета розвитку, досягнення якої забезпечує успішність діяльності дорослої людини в умовах, що змінюються»

Ключова компетентність – це визначальна компетентність, тому що вона відповідає умовам реалізації, котрі є певною мірою універсальними.

Викладач вищого навчального закладу має задовольняти таки вимоги:

- висока професійна компетентність – глибокі знання й широка ерудиція в науково-предметній галузі, нестандартне мислення, креативність, володіння інноваційною тактикою і стратегією, методами вирішення творчих завдань;

- педагогічна компетентність – ґрунтовні знання педагогіки і психології, зокрема андрагогіки, медико-біологічних аспектів інтелектуальної діяльності, володіння сучасними методами, засобами й технологіями навчання;

- соціально-економічна компетентність – знання глобальних процесів розвитку цивілізації та функціонування сучасного суспільства, також основ соціології, економіки, менеджменту, права;

- комунікативна компетентність – культура усної писемної форм літературної мови, володіння іноземними мовами, сучасними інформаційними технологіями, ефективними методами і прийомами міжособистісного спілкування.

До сього слід додати і позитивну професійну «Я-концепцію» викладача вищого навчального закладу.

Під «Я-концепцією» фахівця розуміється складна динамічна система уявлень викладача про себе як особистість і суб'єкта педагогічної діяльності, яка містить у собі взаємопов'язані і взаємозумовлені компоненти:

1) «Образ-Я», що розкриває неповторність самосприйняття через фіксацію викладачем певної соціально-рольової позиції і настанов щодо себе;

2) «Ставлення – Я», яке визначається самооцінкою професійно-педагогічних здібностей і особистісних якостей і може викликати виявлення певних емоційно-вольових проявів;

3) «Вчинок-Я», спрямований на самовиявлення і само презентацію власного «Я», або сформованого уявлення про себе (поведінкова складова).

«Я-концепція забезпечує внутрішню узгодженість особистості, відносну ті кість її поведінки. Вона багато важить у професійному зростанні викладача.

Позитивна «Я-концепція» викладача характеризується такими емпіричними показниками:

- висока когнітивна складність і диференційованість «Образу-Я»; професійно-рольова ідентифікація («Я –педагог), «Я – вихователь» тощо) Професійно-рольова ідентифікація впливає на поведінкову складову «Я-концепції» (Я-викладач!). Це дає викладачеві жорсткий стрижень і орієнтує його на необхідність підтвердити уявлення про професійно-орієнтоване власне «Я»;

- наявність власне особистісних компонентів у структурі уявлень про себе (любов до студентів, їх прийняття і розуміння, повага іншого тощо);

- внутрішня цілісність і узгодженість між модальностями «Я-реальне», «Я-ідеальне», «Я-дзеркальне»;

- відносна стійкість, стабільність уявлень про себе як особистість і педагога; переважання серед них моральних суджень і загальний позитивний їх характер.

Викладачі з позитивною «Я-концепцією» відрізняються високою (здебільшого адекватною) самооцінкою педагогічних здібностей, особистісних якостей і наслідків своєї педагогічної діяльності; високим рівнем самоповаги,

самокритичністю (але без самобичування). Вони здебільшого очікують на позитивне ставлення до себе з боку авторитетних осіб, емоційно стійкі, з низьким рівнем особистісної і реактивної тривожності. Їм притаманна висока активізація вчинку самобачення, наявність позитивних мотивів педагогічної діяльності й особистісного самовдосконалення, здатність до вольової дії щодо подолання вад власного «Я».

Таким чином, позитивна «Я-концепція» сприяє розкриттю та реалізації внутрішніх можливостей викладача в напряму його успішної педагогічної діяльності. Якщо педагогічна діяльність здійснюється в гармонії з ціннісними орієнтаціями, смислом і цілями діяльності, з «Я-концепцією» людини, то вона буде для неї не тільки престижною, але й дійсно суспільно значущою, мати життєвий смисл.

А якщо викладач має негативну ***«Я-концепцію»*** (занижену, неадекватну самооцінку)? Вона характеризується когнітивною простотою і недостатньою розрізненістю елементів «Образу-Я»; браком конструктів, що вказують на професійно-рольові настанови, обмеженістю лише формально-функціональними ознаками, суперечливістю «Образу-Я», критичною неузгодженістю між «Я-реальним» и «Я-ідеальним», високою його мінливістю і ситуативністю; переважанням зовнішньо атрибутивних суджень, нерідко з негативним емоційним відтінком; найімовірніше заниженою самооцінкою педагогічних здібностей і результатів викладацької діяльності; «комплексом неповноцінності», низьким рівнем самоповаги; очікування на переважно негативне оцінне ставлення до себе оточуючих; емоційною нестабільністю; високим рівнем особистісної і реактивної тривожності; почуттям незахищеності. Для викладачів з негативною «Я-концепцією» характерним є брак вираженого інтересу до професійного аспекту «Я», пасивність самопізнання, невмотивованість професійного самоствердження і самореалізації.

Психолого-педагогічна система роботи **з формування позитивної «Я-концепції»** викладача передбачає вивчення особливостей «Я-концепції» викладачів і надання їм психокорекційної допомоги:

1. Психокорекцію настанов викладачів до педагогічної діяльності: проведення психолого-педагогічних семінарів - практикумів» «Індивідуальні особливості викладачів і прийоми педагогічної взаємодії», «Педагогіка співробітництва», «Педагогічні ситуації та конфлікти;

2. Психологічна емоційно-ціннісна підтримка викладача, робота групи – психотренінгу «Я –педагог»;

3. Оперативна діагностику змін в «Я – концепції викладача» із наступною розробкою системи психокорекцій них програм, забезпечення умов для професійного самоствердження і самовираження викладача.

Отже, не помічати змін, що відбулися, означає нехтувати внутрішніми умовами й закономірностями розвитку викладача як особистості, як фахівця, що робить подальший процес формування позитивної «Я – концепції» неефективним.

За своїм статусом саме викладач вищої школи визначає характер педагогічної взаємодії, а тому повинен володіти низкою таких морально-комунікативних якостей як гуманістична спрямованість, високий рівень загальної і психологічної культури, чесність і ясність у взаєминах із людьми, інтерес до розвитку потенційних можливостей студентів і потреба в педагогічній взаємодії з ними, безумовне прийняття їх як особистостей та ін.

Таким чином, процес професійного самовизначення – це самопізнання, самооцінка власних педагогічних здібностей і практичні дії з їх розвитку, це самоактуалізація. Професійна спрямованість особистості викладача веде до розуміння і прийняття професійних завдань із оцінкою власних ресурсів їх вирішення.

ВИСНОВКИ З ЧЕТВЕРТОГО ПИТАННЯ:

Сукупність особистих якостей викладача формує його авторитет, тобто загально визначену студентами значущість його достоїнств і основану на цьому силу його виховного впливу

ВИСНОВКИ З ТЕМИ:

Педагогічна праця викладача вищого навчального закладу є особливою формою висококваліфікованої розумової діяльності творчого характеру. Вона спрямована на навчання, виховання і розвиток студентів, формування у них професійних знань, умінь, навичок, виховання активної життєвої позиції. Тому основними функціями викладача вищого навчального закладу є навчальна, виховна, розвиваюча. Головне завдання викладача – навчати, виховувати, розвивати студентів. Тому основними функціями викладача вищого навчального закладу є навчальна, виховна, розвиваюча.

Основними напрямами педагогічної діяльності є : навчальна, методична, організійно-методична, науково-дослідницька, виховна. Для ефективної роботи за певними напряями сучасному педагогу важливо усвідомлювати основні компоненти психолого-педагогічної структури своєї діяльності, ключові кометентності викладача вищого навчального закладу.

Розкриттю та реалізації внутрішніх можливостей викладача в напряму його успішної педагогічної діяльності сприяє позитивна «Я-концепція». Якщо педагогічна діяльність здійснюється в гармонії з ціннісними орієнтаціями, смислом і цілями діяльності, то вона буде для викладача не тільки престижною, але й дійсно суспільно значущою, мати життєвий смисл.

Педагогічна діяльність у вищому навчальному закладі має надзвичайно важливе значення, оскільки йдеться про формування майбутнього фахівця, від рівня підготовленості якого значною мірою залежить економічний, політичний, культурний розвиток суспільства.

Викладач ВНЗ має бути творчою особистістю, оскільки підготувати майбутнього творчого фахівця може лише творча особистість.

ТЕМА № 2. «ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ» (2 години)

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Педагогіка вищої школи в системі педагогічних наук.
2. Предмет та основні завдання педагогіки вищої школи.
3. Система вищої освіти України.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурняшева Л.А. Активные и интерактивные методы обучения в образовательном процессе высшей школы. Методическое пособие / Бурняшева Л.А. - М: КноРус, 2016.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005.
3. Галимова Е.Я. Использование интерактивных форм обучения в изучении курса «Организационное Проектирование»: Науч. Доклад / Галимова Елена Яковлевна. - Москва: Машиностроение, 2018.
4. Генике Е.А. Активные методы обучения. Новый подход / Генике Е.А. - М.: Национальный книжный центр, 2015.
5. Головин Ю.А., Коханая О.Е. Инновационные методы обучения студентов университета в институте масс медиа: Материалы учебно-методической конференции - Москва, 18 Февраля 2008 Головин Ю.А., Коханая О.Е. - Москва: ИЛ, 2018.
6. Горностаева А.М. Диалог с компьютером. Интерактивные средства обучения, созданные при помощи программы Macromedia Flash (+ CD-ROM) / Горностаева А.М., Ларина Э.С. - М.: Глобус, Панорама, 2018.
7. Давыдова О.И. Интерактивные методы в организации педсоветов в ДОУ / Давыдова О.И., Майер А.А., Богославец Л.Г. - М.: Детство-Пресс, 2016.
8. Кудіна В.В., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій. – К.: КСУ, 2004.
9. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб. – К.: Знання, 2005.
10. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб. – К.: ЦУЛ, 2005.
11. Лозова В.І. Лекції з педагогіки вищої школи. – К.: ЦУЛ, 2006.
12. Панов М.І., Гетьман Ю.П. Вища освіта: Нормативно-правові акти про організацію освіти у ВНЗ. – К, 2007.
13. Педагогіка вищої школи [Текст] : хрестоматія / Київ. нац. ун-т 1м. Т. Шевченка; упоряд.: В. А. Бугров, А. А. Марушкевич, С. С. Спщин ; ред. Л. Воронцова. - К.: Київський університет, 2016. - 543 с.
14. Педагогіка вищої школи: Наавч. Посіб./ З.Н. Курлянд, Палеха Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид. перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.

15. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрів і аспірантів. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2006.
16. Родигіна І.В. Компетентнісно-орієнтований підхід до навчання. – Х.; Вид. група «Основа», 2005.
17. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи [Текст]: Підручник / В. М. Теслюк. - К.: Л1ра-К, 2016. - 339 с.
18. Фіцула М. Педагогіка вищої школи. –К.: Академія, 2006.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Навчальна мета: створити цілісне уявлення про систему педагогічних наук, сформувати систему знань про предмет, завдання, основні категорії педагогіки вищої школи, забезпечити опанування знаннями про систему вищої освіти.

Розвивальна мета: розвивати вміння власної організації навчальної роботи, активного слухання, розуміння, осмислення навчального матеріалу, актуалізувати пізнавальні і професійні мотиви.

Вихована мета: розвивати у студентів магістратури пізнавальний інтерес до педагогічної діяльності, виховувати педагогічну культуру.

Принципи навчання: принцип науковості, доступності, системності, міжпредметних зв'язків, професійної спрямованості, мотивації навчальної діяльності, наочності.

Методи навчання: монологічний, діалогічний, стимулюючи-мотиваційний.

Основні поняття: педагогіка, педагогіка вищої школи, предмет педагогіки вищої школи, вища освіта, навчання, виховання, вищі навчальні заклади.

ВСТУП

Умовою ефективної педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу, узагальненим показником його професійної комплектності є психолого-педагогічна культура.

Психолого - педагогічна культура викладача припускає оволодіння ним системою психолого-педагогічних знань, розуміння цілей і значимості власної діяльності, усвідомлення відповідальності за її результати, прагнення до пізнання закономірностей і шляхів удосконалювання професійно-педагогічної діяльності. Цій культурний досвід дозволяє викладачам успішно здійснювати професійно-педагогічну діяльність. Тому вивчення основ психології вищої школи, ознайомлення з її науковими здобутками необхідно магістрам, ад'юнктам, не завадить і досвідченим викладачам ВНЗ із науковими ступенями й високими вченими званнями. Через брак психолого-педагогічних знань дехто з них, добре знаючи свою науку, недостатньо володіють педагогічної майстерністю, не прагнуть вдосконалювати навчальний процес на науково-психологічному підґрунті.

Зміст лекції допоможе слухачам магістратури, ад'юнктури скласти загальне уявлення про специфічні особливості педагогіки вищої школи,

ознайомиться з основними поняттями, що є семантичною основою для вивчення наступних тем.

1. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК

Педагогіка вищої школи виникла на базі загальної педагогіки. Якщо ми хочемо забезпечити всебічний гармонійний розвиток людини, треба оволодіти широким спектром знань про її розвиток і виховання. Цими знаннями й оперує педагогіка.

Свою назву педагогіка одержала від грецьких слів «πάιδος » - дитя і «άγο» - вести. Педагогом у древній Греції називали раба, що у буквальному значенні слова брав за руку дитину свого пана і супроводжував її до школи.

Поступово слово «педагогіка» стало вживатися в більш широкому розумінні для позначення мистецтва «вести дитину по життю», тобто виховувати її і навчати, направляти її духовний і тілесний розвиток. Так педагогіка стала наукою про виховання і навчання дітей.

Відомо, що першопричина виникнення всіх наукових галузей - потреба життя. Настав час, коли освіта стала грати дуже помітну роль у житті людей. Виявилося, що суспільство прогресує швидше чи повільніше в залежності від того, як у ньому поставлене виховання підростаючого покоління.

Вже в найбільш розвинутих державах древнього світу - Китаї, Індії, Єгипті, Греції - були початі серйозні спроби узагальнення досвіду виховання, вичленовування теоретичних начал. Усі знання про природу, людину, суспільство акумулювалися тоді у філософії; у ній же були зроблені і перші педагогічні узагальнення. Педагогіці довго довелося знімати скромний кут у великому храмі філософії. Тільки в XVII столітті вона виділилася в самостійну науку.

Виділення педагогіки з філософії і її оформлення в наукову систему пов'язано з ім'ям великого чеського педагога Яна Амоса Коменського (1592-1670). Його головна праця «Велика дидактика», що вийшла в 1654 році, - одна з перших науково-педагогічних книг.

У XX столітті виникло розуміння того, що кваліфікованого педагогічного керівництва потребують не тільки діти, але і дорослі. Відбувся перехід від концепції разової освіти до освіти багаторазової, що реалізується протягом усього життя людини. Безупинна освіта стала в останні два десятиліття однією з центральних педагогічних проблем сучасності.

Педагогіка — наука про закономірності виховання, навчання й освіти представників різних поколінь.

Зміст педагогіки не залишається стабільним. Зміни, що протікають у ній, обумовлені виміром суспільства, його економіки, культури, успіхами педагогічної практики; вони порозуміваються також зростаючими можливостями самої науки, наприклад, удосконалюванням методів досліджень.

Однак, незважаючи на різні зміни, що відбуваються в змісті педагогічного знання, властива науці своєрідність зберігається.

Предметом педагогіки є педагогічний процес, його сутність, закономірності, тенденції і перспективи розвитку.

Під педагогічним процесом розуміється свідомо організоване виховання і навчання.

Виховання — це такі суспільні відносини, у яких одні люди впливають на інших з метою спрямованого формування особистості. Спрямоване формування здійснюється шляхом включення особистості в систему міжособистісних відносин, що породжують в неї визначене відношення до інших людей, живої і неживої природи, діяльності, до самої себе.

Навчання — це процес передачі і засвоєння визначених сторін суспільно-історичного досвіду людства в ситуації взаємодії викладача та учнів, студентів.

Метою виховання і навчання є розвиток особистості, це обумовлює їхню єдність.

Освіта — процес і результат засвоєння систематизованих знань, умінь і навичок, у ході організованого навчання; рівень розумового розвитку особистості і її професійної кваліфікації.

Освіченість — особистісна якість, що характеризує людину в тій мірі, у якій вона освоїла і перетворила у своє надбання наявний у суспільстві соціальний досвід, насамперед досягнення науки і культури.

В Україні на сучасних законодавчих засадах функціонує досить розвинута і розгалужена національна модель освіти, яка за багатьма кількісними і якісними показниками не поступається рівню розвинутих країн світу і є конкурентноспроможною на європейському освітньому просторі.

Національна система освіти функціонує в правовому полі, яке створене в нашій державі. Це закони України «Про освіту» (1991 р.) та прийняті Верховною Радою України протягом останніх років закони прямої дії – закони «Про загально середню освіту» (2000 р.), « Про дошкільну освіту», « Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту» (1998), «Про вищу освіту» (2002).

Освіта є впорядкованою, налагодженою системою, яка складається з декількох ланок, між якими існує черговість і наступність.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (1991, зміни внесено у 1996 році) «Система освіти складається із закладів освіти, наукових, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти.

Структура освіти (стаття 29, розділ II) включає:

- дошкільну освіту;
- загальну середню освіту;
- позашкільну освіту;
- професійно-технічну освіту;
- вищу освіту;
- післядипломну освіту;
- аспірантуру;

- докторантуру;
- самоосвіту.

Вища освіта— рівень освіти, який здобувається особою у вищому навчальному закладі в результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння змісту навчання, який грунтується на повній загальній середній освіті й завершується здобуттям певної кваліфікації за підсумками державної атестації.

Вища освіта має ступеневий характер. Сутність ступеневості вищої освіти полягає у здобутті різних освітньо-кваліфікаційних рівнів на відповіднмх етапах (ступенях) вищої освіти.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», до структури вищої освіти входять освітні й освітньо-кваліфікаційні рівні:

1) освітні рівні:

неповна вища освіта;

базова вища освіта;

повна вища освіта;

2) освітньо-кваліфікаційні рівні:

молодший спеціаліст;

бакалавр;

спеціаліст, магістр.

Неповна вища освіта - освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста.

Базова вища освіта - освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра.

Повна вища освіта - освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра.

Вищу освіту мають особи, які завершили навчання у вищих навчальних закладах, успішно пройшли державну атестацію відповідно до стандартів вищої освіти і отримали відповідний документ про вищу освіту державного зразка.

Система освіти підпорядкована єдиній меті – формуванню людини як особистості шляхом входження її в соціальне середовище; формування особистості, яка в подальшому здатна до соціальної творчості та розвитку культури. Саме тому освіта визнана цивілізованим світом як реальна цінність суспільства з підготовки наступного молодого покоління до самостійного життя і праці.

Педагогіка – це традиційно об’єднування наука про освіту, навчання й виховання. Структура сучасної педагогіки відображає зв’язки і відношення, що

виниклі під час історичного розвитку педагогічних знань, визначає місце кожної з педагогічних наук, її ролі для педагогічної практики. Нині педагогічна наука об’єднує до двадцяти педагогічних галузей. Певною мірою вони спираються на структуру та принципи загальної педагогіки, будучі її «дочірніми» і водночас самостійними науками.

Загальна педагогіка. Вивчає і формулює принципи, форми, методи навчання й виховання, які є загальними для всіх вікових груп та навчально-виховних закладів.. Вона розробляє методологічні, загальнотеоретичні і загальні нормативно-методичні проблеми, що мають важливе значення для всіх галузей педагогіки і для педагогічної практики.

Історія педагогіки. Вивчає розвиток педагогічної думки протягом часу, виникнення і розвиток навчально-виховної практики в різні історичні епохи і періоди з метою виявлення закономірностей педагогічних процесів, загального й особливого в них.

Вікова педагогіка. Вивчає закономірності виховання й навчання, організаційні форми і методи навчально-виховного процесу стосовно різних вікових груп. ЇЇ поділяють на дошкільну педагогіку і педагогіку загальноосвітньої школи, педагогіку дорослих. Остання, відповідно до загальноприйнятої у світовій педагогіці термінології, називається андрагогікою.

Порівняльна педагогіка. Порівнює тенденції й закономірності розвитку систем освіти різних країн.

Спеціальна педагогіка. Вивчає проблеми і розробляє методи виховання, навчання та освіти людей з різними фізичними або психічними вадами. Залежно від виду дефектів поділяється на такі напрями: сурдопедагогіка (навчання, виховання глухонімих, глухих і туговухих людей); тифлопедагогіка (навчання, виховання сліпих та слабозорих людей); олігофренопедагогіка (навчання, виховання розумово відсталих людей)

Галузеві педагогіки. До них належать спортивна, військова, інженерна, педагогіка правника, пенітенціарна педагогіка (вивчає закономірності й особливості педагогічного процесу в специфічних умовах установ виконання покарань. Її об'єктом є педагогічна система цих установ. Пенітенціарний від лат. «каяття», що відноситься до суворого покарання, переважно кримінального, тюремного), педагогіка підвищення кваліфікації та перекваліфікації спеціалістів та ін.

Методика викладання досліджує специфіку застосування загальних закономірностей навчання до викладання визначеного предмету.

Професійна педагогіка. Досліджує і розробляє питання підготовки фахівців для різних галузей господарства. Залежно від рівня освіти існують такі напрями: професійна технічна педагогіка, виробнича педагогіка, педагогіка вищої школи.

Педагогіка вищої школи розкриває закономірності, принципи навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, специфічні проблеми здобуття вищої освіти.

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ:

Педагогіка – це сукупність теоретичних і прикладних наук, що вивчають процеси виховання, навчання і розвитку особистості. Міжпредметні зв’язки педагогіки вищої школи з іншими педагогічними науками дають змогу глибше пізнати педагогічні факти, явища і процеси у вищій школі. і педагогіка є системою різних галузей. Ці галузі пов'язані з багатьма іншими науками. Визначення статусу педагогіки вищої школи припускає чітке формулювання її об'єкта, предмета, основних завдань.

2. ПРЕДМЕТ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Педагогіка вищої школи – наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову і професійну підготовку як фахівців відповідно до вимог держави.

Педагогіка вищої школи – наука про навчання та виховання студентів, про формування спеціаліста вищої кваліфікації.

Об'єктом педагогіки вищої школи є цілісна система вищої освіти.

Предметом педагогіки є педагогічний процес, що здійснюється в закладах вищої освіти, його сутність, закономірності, тенденції і перспективи розвитку.

Педагогіка вищої школи розкриває закономірності, принципи навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, специфічні проблеми здобуття вищої освіти.

Педагогіка вищої школи — область знання, що виражає основні наукові ідеї, що дає цілісне уявлення про закономірності й істотні зв'язки в учбово-пізнавальній, науковій, виховній, професійній підготовці і всебічному розвитку студентів.

Найважливішою задачею педагогіки вищої школи є формування у викладачів вищої школи навичок і умінь методично-обґрунтованого проведення усіх видів навчальної і виховної роботи, а також визначення умов формування і розвитку педагогічної культури, засобів обґрунтування і проведення різних педагогічних досліджень.

У сферу задач педагогіки вищої школи входять аналіз спеціально-педагогічного фактора, законів і особливостей формування в студентів знань, умінь і навичок, розвитку способів розумових дій, виховання ціннісних орієнтирів студента. У цю сферу включаються система соціальних поглядів на стан функціонування, побудову і розвиток вищої освіти; входить оцінка соціальних почуттів, настрій студентів, стимулів їхньої діяльності, механізмів колективної, індивідуальної і групової діяльності.

Істотною задачею педагогіки вищої школи є педагогічна озброєність викладачів, що дозволяє типізувати факти, оцінювати їхню сутність, знаходити пояснення явищ навчальної і наукової діяльності, її раціональні напрямки. Не менш важливою задачею є використання змісту педагогіки вищої школи як програми дій по організації і проведенню різноманітних видів педагогічної

діяльності. Сюди входить ефективне використання форм і методів, засобів навчальних і науково-пізнавальних дій, удосконалювання навчального процесу.

Велика роль педагогіки вищої школи у встановленні зв'язку навчання, професійної підготовки і формування у студентів стійких навичок проведення дослідницької роботи на основі цього зв'язку. На педагогіку вищої школи покладається задача перетворення навчального процесу в школу розвитку самостійного, творчого мислення. Педагогіка вищої школи дає напрямок для формування, розвитку і прояву педагогічної майстерності з метою мобілізації студентів на раціональні творчі дії.

Педагогіка вищої школи має специфічні особливості в зв'язку з різноманіттям взаємозв'язків науки і праці, видів людської діяльності. З огляду на ці особливості, педагогіка вищої освіти спирається в обґрунтуванні на наукові категорії, які отримані з інших наук (суспільних, природних, технічних).

На підставі результатів досліджень педагогіка вищої школи, визначає рівень і зміст освіти, умови підготовки студентів, організованого, цілеспрямованого керівництва їх вихованням відповідно до цілей, поставлених суспільством.

Педагогіка вищої школи має тісний міждисциплінарний зв'язок з психологією вищої школи. Так, наприклад, розв’язанню педагогічної проблеми підвищення якості знань студентів буде сприяти знання про психологічні особливості засвоєння навчального матеріалу.

Ми розглядаємо педагогіку і психологію вищої школи як міждисциплінарну галузь наукового знання. Інтеграційний курс «Психологія та педагогіка вищої школи» являється важливою складовою підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр”. Курс формує у слухачів базові ключові поняття, які складають теоретичну основу для розуміння проблематики педагогіки і психології вищої школи. В ньому розкривається сутність процесу навчання та виховання в вищому навчальному закладі, обґрунтовується взаємозв’язок закономірностей пізнання й закономірностей педагогічної діяльності, дається аналіз історичного і сучасного вітчизняного та зарубіжного досвіду підготовки кваліфікованих кадрів.

Курс спрямовано на формування у слухачів системних уявлень про педагогічні технології, розвиток вміння орієнтуватися в багатомірному просторі міждисциплінарних проблем.

Психологія та педагогіка вищої школи розглядається як галузь практично орієнтованого знання, яке спрямоване на ефективне забезпечення потреб проектування, організації та втілення освітньої діяльності в системі вищої юридичної освіти.

Курс сприяє усвідомленню сутності, основних характеристик, динаміки і напрямку розвитку системи вищої освіти як професійно-педагогічної діяльності і психолого-педагогічних знань, як основних та необхідних умов успішності цієї діяльності.

Система міждисциплінарних зв’язків педагогіки вищої школи представлені на схемі:

Філософія освіти
Загальна, вікова, педагогічна психологія.
Загальна педагогіка.
Педагогіка вищої школи
Психологія вищої школи
Педагогічний менеджмент.
Соціальна психологія
Методики викладання
.
Психологія наукової творчості
Акмеологія.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ:

Хоча педагогіка вищої школи зв’язана з іншими галузями наукового знання, однак це не позбавляє її свого предмета дослідження – закономірності, сутність, тенденції і перспективи розвитку педагогічного процесу у вищи х навчальних закладах.

Педагогіка вищої школи — область знання, що виражає основні наукові ідеї, що дає цілісне уявлення про закономірності й істотні зв'язки в учбово-пізнавальній, науковій, виховній, професійній підготовці і всебічному розвитку студентів.

3. СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Систему вищої освіти складають: вищі навчальні заклади всіх форм власності; інші юридичні особи, що надають освітні послуги у галузі вищої освіти; органи, які здійснюють управління у галузі вищої освіти (Закон України «Про вищу освіту», стаття 26).

Основною метою діяльності вищого навчального закладу є забезпечення умов, необхідних для отримання особою вищої освіти, підготовка фахівців для потреб України.

Головними завданнями вищого навчального закладу є:

- здійснення освітньої діяльності певного напряму, яка забезпечує підготовку фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів і відповідає стандартам вищої освіти;
- здійснення наукової і науково-технічної (для вищих навчальних закладів третього і четвертого рівнів акредитації), творчої, мистецької, культурно-виховної, спортивної та оздоровчої діяльності;
- забезпечення виконання державного замовлення та угод на підготовку фахівців з вищою освітою;
- здійснення підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів та їх атестація в акредитованих вищих навчальних закладах третього та четвертого рівнів акредитації;
- вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці і сприяння працевлаштуванню випускників;
- забезпечення культурного і духовного розвитку особистості, виховання осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, в дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України ;
- підвищення освітньо-культурного рівня громадян (Закон України «Про вищу освіту», стаття 22).

Встановлюються такі рівні акредитації вищих навчальних закладів:

- вищий навчальний заклад першого рівня акредитації -виий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста;
- вищий навчальний заклад другого рівня акредитації - вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями освітньо-

кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста та за напрямами підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра;

- вищий навчальний заклад третього рівня акредитації - вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за напрямами освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, а також за окремими спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня магістра;

- вищий навчальний заклад четвертого рівня акредитації - вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за напрямами освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціальностями освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліста, магістра (Закон України «Про вищу освіту», стаття 24).

Відповідно до існуючих напрямів освітньої діяльності в Україні діють вищі навчальні заклади таких типів:

1) університет - багатопрофільний вищий навчальний заклад четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов’язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації широкого спектра природничих, гуманітарних, технічних, економічних та інших напрямів науки, техніки, культури і мистецтв, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є провідним науково-методичним центром, має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, відповідний рівень кадрового і матеріально-технічного забезпечення, сприяє поширенню наукових знань та здійснює культурно-просвітницьку діяльність.

Можуть створюватися класичні та профільні (технічні, технологічні, економічні, педагогічні, медичні, аграрні, мистецькі, культурологічні тощо) університети;

2) академія - вищий навчальний заклад четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов’язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є провідним науково-методичним центром у сфері своєї діяльності і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення;

3) інститут- вищий навчальний заклад третього або четвертого рівня акредитації або структурний підрозділ університету, академії, який провадить освітню діяльність, пов’язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва, проводить наукову, науково-методичну та науково-виробничу діяльність і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення;

4) консерваторія (музична академія) -вищий навчальний заклад третього або четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов’язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у галузі культури і мистецтва - музичних виконавців, композиторів, музикознавців, викладачів музичних дисциплін, проводить наукові дослідження, є провідним центром у сфері своєї діяльності і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення;

5) коледж - вищий навчальний заклад другого рівня акредитації або структурний підрозділ вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у споріднених напрямах підготовки (якщо є структурним підрозділом вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації або входить до навчального чи навчально-науково-виробничого комплексу) або за кількома спорідненими спеціальностями і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення;

6) технікум (училище)- вищий навчальний заклад першого рівня акредитації або структурний підрозділ вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації за кількома спорідненими спеціальностями, і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення (Закон України «Про вищу освіту», стаття 25).

Державному вищому навчальному закладу четвертого рівня акредитації відповідно до законодавства може бути надано статус національного та відповідні повноваження:

- укладати державні контракти з виконавцями державного замовлення для потреб вищого навчального закладу;
- приймати рішення про створення, реорганізацію, ліквідацію підприємств, установ, організацій, структурних підрозділів вищого навчального закладу;
- вносити пропозиції щодо передачі об'єктів вищого навчального закладу до сфери управління інших органів, уповноважених управляти державним майном, у комунальну власність та передачі об'єктів комунальної власності у державну власність і віднесення їх до майна вищого навчального закладу;
- виступати орендодавцем нерухомого майна, що належить вищому навчальному закладу;
- встановлювати і присвоювати вчені звання доцента чи професора вищого навчального закладу;
- визначати та встановлювати власні форми морального та матеріального заохочення працівників вищого навчального закладу (Закон України «Про вищу освіту», стаття 26).

Освітня діяльність на території України здійснюється вищими навчальними закладами на підставі ліцензій, які видаються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У ліцензіях на освітню діяльність зазначаються назва напряму, спеціальності, освітньо-кваліфікаційний рівень та обсяги підготовки, термін дії ліцензії, а також юридична адреса вищого навчального закладу, його відокремлені структурні підрозділи (філії) та їх юридичні адреси.

Ліцензування освітньої діяльності вищих навчальних закладів здійснюється перед початком підготовки фахівців за напрямом, спеціальністю спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки шляхом проведення ліцензійної експертизи.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки на підставі заяви вищого навчального закладу про проведення ліцензійної експертизи у двомісячний термін приймає рішення про видачу ліцензії або про відмову у її видачі.

Обов'язковою умовою видачі ліцензії вищим навчальним закладам є наявність у них необхідної матеріально-технічної, науково-методичної та інформаційної бази, бібліотеки, науково-педагогічних кадрів за нормативами, що встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Вищому навчальному закладу, що успішно пройшов ліцензійну експертизу, видається ліцензія на освітню діяльність, як правило, на термін завершення циклу підготовки фахівців за напрямом, спеціальністю, але не менше ніж на три роки. Продовження терміну дії ліцензії здійснюється у порядку, встановленому для її одержання. З дня прийняття рішення про ліквідацію вищого навчального закладу видана ліцензія втрачає чинність.

Вищі навчальні заклади, що мають ліцензії, вносяться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки до Державного реєстру вищих навчальних закладів.

За результатами акредитації напрямів, спеціальностей та вищих навчальних закладів видаються сертифікати у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У сертифікаті про акредитацію напряму або спеціальності (або у додатку до нього) зазначаються назва напряму або спеціальності, освітньо-кваліфікаційний рівень та обсяги підготовки, термін дії сертифіката, а також юридична адреса вищого навчального закладу, його відокремлені структурні підрозділи (філії) та їх юридичні адреси.

Акредитація напряму, спеціальності та вищого навчального закладу здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки шляхом проведення акредитаційної експертизи.

Вищі навчальні заклади, що успішно пройшли акредитаційну експертизу, отримують сертифікат про акредитацію напряму, спеціальності або вищого навчального закладу, термін дії якого не може перевищувати 10 років. Продовження терміну дії сертифіката здійснюється у порядку, встановленому для його одержання. З дня прийняття рішення про ліквідацію вищого навчального закладу виданий сертифікат втрачає чинність. (Закон України «Про вищу освіту», стаття 28).

Управління вищим навчальним закладом здійснюється на основі принципів:

- автономії та самоврядування;
- розмежування прав, повноважень та відповідальності власника (власників), органів управління вищою освітою, керівництва вищого навчального закладу та його структурних підрозділів;
- поєднання колегіальних та єдиноначальних засад;
- незалежності від політичних партій, громадських та релігійних організацій.

Автономія та самоврядування вищого навчального закладу реалізуються відповідно до законодавства і передбачають право:

- самостійно визначати форми навчання, форми та види організації навчального процесу;
- приймати на роботу педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників;
- надавати додаткові освітні послуги;

самостійно розробляти та запроваджувати власні програми наукової і науково-виробничої діяльності;

- створювати у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, інститути, коледжі, технікуми, факультети, відділення, філії, навчальні, методичні, наукові, науково-дослідні центри та лабораторії, конструкторські та конструкторсько-технологічні бюро, територіально відокремлені та інші структурні підрозділи;
- здійснювати видавничу діяльність, розвивати власну поліграфічну базу;
- на підставі відповідних угод провадити спільну діяльність з іншими вищими навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями;
- брати участь у роботі міжнародних організацій;
- запроваджувати власну символіку та атрибутику;
- звертатися з ініціативою до органів управління вищою освітою про внесення змін до чинних або розроблення нових нормативно-правових актів у галузі вищої освіти, а також брати участь у роботі над проектами щодо їх удосконалення;
- користуватися земельними ділянками в порядку, встановленому Земельним кодексом України. (Закон України «Про вищу освіту», стаття 29)

Структурними підрозділами вищого навчального закладу третього і четвертого рівнів акредитації є кафедри, факультети, інститути, філії, бібліотека тощо.

Кафедра - базовий структурний підрозділ вищого навчального закладу (його філій, інститутів, факультетів), що проводить навчально-виховну і методичну діяльність з однієї або кількох споріднених спеціальностей, спеціалізацій чи навчальних дисциплін і здійснює наукову, науково-дослідну та науково-технічну діяльність за певним напрямом. Кафедра створюється рішенням Вченої ради вищого навчального закладу за умови, якщо до її складу входить не менше ніж п’ять науково-педагогічних працівників, для яких кафедра є основним місцем роботи, і не менше ніж три з яких мають науковий ступінь або вчене звання.

Керівництво кафедрою здійснює завідуючий кафедрою, який обирається на цю посаду за конкурсом Вченою радою вищого навчального закладу строком на п’ять років (для національного вищого навчального закладу - строком на сім років). Із завідуючим кафедрою укладається контракт.

Факультет - основний організаційний і навчально-науковий структурний підрозділ вищого навчального закладу третього та четвертого рівнів акредитації, що об’єднує відповідні кафедри і лабораторії. Факультет

створюється рішенням Вченої ради вищого навчального закладу за умови, якщо до його складу входить не менше ніж три кафедри і на ньому навчається не менше ніж 200 студентів денної (очної) форми навчання.

Структурними підрозділами вищого навчального закладу четвертого рівня акредитації можуть бути наукові, навчально-наукові, науково-дослідні та науково-виробничі інститути. Керівництво інститутом здійснює директор, який обирається на посаду за конкурсом строком на п'ять років.

Можуть створюватися:

навчально-науково-виробничі центри (комплекси, інститути), що об'єднують. Вищий навчальний заклад повинен мати у своєму складі бібліотеку, яку очолює директор (завідуючий).

Вищий навчальний заклад може мати у своєму складі підготовчі відділення (підрозділи), підрозділи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, лабораторії, навчально-методичні кабінети, комп'ютерні та інформаційні центри, навчально-виробничі та творчі майстерні, навчально-дослідні господарства, виробничі структури, видавництва, спортивні комплекси, заклади культурно-побутового призначення та інші підрозділи, діяльність яких не заборонена законодавством (Закон України «Про вищу освіту», стаття 30)

Безпосереднє управління діяльністю вищого навчального закладу здійснює його керівник - ректор (президент). Керівник вищого навчального закладу в межах наданих йому повноважень:

- вирішує питання діяльності вищого навчального закладу, затверджує його структуру і штатний розпис;
- видає накази і розпорядження, обов'язкові для виконання всіма працівниками і структурними підрозділами вищого навчального закладу;
- представляє вищий навчальний заклад у державних та інших органах, відповідає за результати його діяльності перед органом управління, у підпорядкуванні якого перебуває вищий навчальний заклад;
- є розпорядником майна і коштів;
- виконує кошторис, укладає угоди, дає доручення, відкриває банківські рахунки;
- приймає на роботу та звільняє з роботи працівників;
- забезпечує охорону праці, дотримання законності та порядку;
- визначає функціональні обов'язки працівників;
- формує контингент осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі;
- відраховує та поновлює на навчання осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі;
- контролює виконання навчальних планів і програм;
- контролює дотримання всіма підрозділами штатно-фінансової дисципліни;
- забезпечує дотримання службової та державної таємниці;
- здійснює контроль за якістю роботи викладачів, організацією навчально-виховної та культурно-масової роботи, станом фізичного виховання і здоров'я,

організовує побутове обслуговування учасників навчально-виховного процесу та інших працівників вищого навчального закладу;

- разом із профспілковими організаціями подає на затвердження вищому колегіальному органу громадського самоврядування вищого навчального закладу правила внутрішнього розпорядку та колективний договір і після затвердження підписує його.

Керівник вищого навчального закладу відповідає за провадження освітньої діяльності у вищому навчальному закладі, за результати фінансово-господарської діяльності, стан і збереження будівель та іншого майна.

Для вирішення основних питань діяльності відповідно до статуту керівник вищого навчального закладу створює робочі та дорадчі органи, а також визначає їх повноваження.

Керівник вищого навчального закладу щорічно звітує перед власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) та вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу.

Керівник вищого навчального закладу відповідно до статуту може делегувати частину своїх повноважень своїм заступникам та керівникам структурних підрозділів (Закон України «Про вищу освіту», стаття 32)

Керівництво факультетом здійснює декан. Декан факультету може делегувати частину своїх повноважень своїм заступникам.

Декан видає розпорядження, що стосуються діяльності факультету. Розпорядження декана є обов’язковими для виконання всіма працівниками факультету і можуть бути скасовані керівником вищого навчального закладу. Керівник вищого навчального закладу відміняє розпорядження декана, які суперечать закону, статутові вищого навчального закладу чи завдають шкоди інтересам вищого навчального закладу. (Закон України «Про вищу освіту», стаття 33)

Вчена рада вищого навчального закладу є колегіальним органом вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації і утворюється строком до п’яти років (для національного вищого навчального закладу - строком до семи років).

До компетенції Вченої ради вищого навчального закладу належать:

- подання до вищого колегіального органу громадського самоврядування проекту статуту, а також змін і доповнень до нього;
- ухвалення фінансових плану і звіту вищого навчального закладу;
- подання пропозицій керівнику вищого навчального закладу щодо призначення та звільнення з посади директора бібліотеки, а також призначення та звільнення з посади проректорів (заступників керівника), директорів інститутів та головного бухгалтера;
- обрання на посаду таємним голосуванням завідуючих кафедрами і професорів;
- ухвалення навчальних програм та навчальних планів;
- ухвалення рішень з питань організації навчально-виховного процесу;
- ухвалення основних напрямів наукових досліджень;

- оцінка науково-педагогічної діяльності структурних підрозділів;

- приймає рішення щодо кандидатур для присвоєння вчених звань доцента, професора, старшого наукового співробітника.

Вчена рада вищого навчального закладу розглядає й інші питання діяльності вищого навчального закладу відповідно до статуту вищого навчального закладу.

Вчену раду вищого навчального закладу очолює її голова - керівник вищого навчального закладу. До складу Вченої ради вищого навчального закладу входять за посадами заступники керівника вищого навчального закладу, декани, головний бухгалтер, керівники органів самоврядування вищого навчального закладу, а також виборні представники, які представляють науково-педагогічних працівників і обираються з числа завідуючих кафедрами, професорів, докторів наук; виборні представники, які представляють інших працівників вищого навчального закладу і які працюють у ньому на постійній основі, відповідно до квот, визначених у статуті вищого навчального закладу. При цьому не менш як 75 відсотків загальної чисельності її складу мають становити науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу.

Виборні представники обираються вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу за поданням структурних підрозділів, в яких вони працюють.

Рішення Вченої ради вищого навчального закладу вводяться в дію рішеннями керівника вищого навчального закладу.

Вчена рада факультету є колегіальним органом факультету вищого навчального закладу третього і четвертого рівнів акредитації.

Вчену раду факультету очолює її голова - декан факультету. До складу вченої ради факультету входять за посадами заступники декана, завідуючі кафедрами, керівники органів самоврядування факультету, а також виборні представники, які представляють науково-педагогічних працівників і обираються з числа професорів, докторів наук, виборні представники, які представляють інших працівників факультету і які працюють у ньому на постійній основі, відповідно до квот, визначених у статуті вищого навчального закладу. При цьому не менш як 75 відсотків загальної чисельності її складу мають становити науково-педагогічні працівники факультету.

Виборні представники обираються органом громадського самоврядування факультету за поданням структурних підрозділів, в яких вони працюють.

До компетенції вченої ради факультету належать:

- визначення загальних напрямів наукової діяльності факультету;

- обрання на посаду таємним голосуванням асистентів, викладачів, старших викладачів, доцентів, декана;

- ухвалення навчальних програм та навчальних планів;

- вирішення питань організації навчально-виховного процесу на факультеті;

- ухвалення фінансових плану і звіту факультету.

Рішення вченої ради факультету вводяться в дію рішеннями декана факультету. Рішення вченої ради факультету може бути скасовано Вченою радою вищого навчального закладу.

У вищому навчальному закладі третього або четвертого рівня акредитації можуть бути створені вчені ради інших структурних підрозділів. Їх повноваження визначаються керівником вищого навчального закладу. (Закон України «Про вищу освіту», стаття 34)

У національному вищому навчальному закладі в обов'язковому порядку створюється Наглядова рада.

Наглядова рада розглядає шляхи перспективного розвитку вищого навчального закладу, надає допомогу його керівництву в реалізації державної політики у галузі вищої освіти і науки, здійснює громадський контроль за діяльністю керівництва вищого навчального закладу, забезпечує ефективну взаємодію вищого навчального закладу з органами державного управління, науковою громадськістю, суспільно-політичними та комерційними організаціями в інтересах розвитку вищої освіти (Закон України «Про вищу освіту», стаття 35).

Для вирішення поточних питань діяльності вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації створюються робочі органи: ректорат, деканати, приймальна комісія.

Положення про робочі органи затверджуються наказом керівника вищого навчального закладу відповідно до статуту вищого навчального закладу.

Положення про робочі та дорадчі органи затверджуються наказом керівника вищого навчального закладу відповідно до статуту вищого навчального закладу(Закон України «Про вищу освіту», стаття 36).

Вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації є загальні збори (конференція) трудового колективу.

Порядок скликання вищого колегіального органу громадського самоврядування та його роботи визначається статутом вищого навчального закладу.

У вищому колегіальному органі громадського самоврядування повинні бути представлені всі групи працівників вищого навчального закладу. Не менше ніж 75 відсотків загальної чисельності делегатів (членів) виборного органу повинні становити педагогічні або науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу.

Вищий колегіальний орган громадського самоврядування скликається не рідше ніж один раз на рік.

Вищий колегіальний орган громадського самоврядування:

- за поданням Вченої ради вищого навчального закладу приймає статут вищого навчального закладу, а також вносить зміни до нього;

- обирає претендента на посаду керівника вищого навчального закладу шляхом таємного голосування і подає свої пропозиції власнику (власникам) або уповноваженому ним (ними) органу (особі);

- щорічно заслуховує звіт керівника вищого навчального закладу та оцінює його діяльність;

- обирає комісію з трудових спорів відповідно до Кодексу законів про працю України;

за мотивованим поданням Наглядової ради або Вченої ради вищого навчального закладу розглядає питання про дострокове припинення повноважень керівника вищого навчального закладу;

- затверджує правила внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу;

- затверджує положення про органи студентського самоврядування;

- розглядає інші питання діяльності вищого навчального закладу.

Органом громадського самоврядування факультету у вищому навчальному закладі третього або четвертого рівня акредитації є збори (конференція) трудового колективу факультету.

Порядок скликання органу громадського самоврядування факультету та його роботи визначається статутом вищого навчального закладу.

В органі громадського самоврядування факультету повинні бути представлені всі групи працівників факультету. Не менш як 75 відсотків загальної чисельності делегатів (членів) виборного органу повинні становити педагогічні або науково-педагогічні працівники факультету.

Орган громадського самоврядування факультету скликається не рідше ніж один раз на рік.

Орган громадського самоврядування факультету:

- дає оцінку діяльності керівника факультету;

- затверджує річний звіт про діяльність факультету;

- вносить пропозиції керівнику вищого навчального закладу про відкликання з посади керівника факультету;

- обирає виборних представників до вченої ради факультету;

- обирає кандидатури до вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу;

- обирає кандидатури до Вченої ради вищого навчального закладу (Закон України «Про вищу освіту», стаття 35, 36)

У вищих навчальних закладах створюються органи студентського самоврядування.

Основними завданнями органів студентського самоврядування є:

- забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема стосовно організації навчального процесу;

- забезпечення виконання студентами своїх обов’язків;

- сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів;

- сприяння створенню відповідних умов для проживання і відпочинку студентів;

- сприяння діяльності студентських гуртків, товариств, об’єднань, клубів за інтересами;

- організація співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями;

- сприяння працевлаштуванню випускників;
- участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами. (Закон України «Про вищу освіту», стаття 38).

Вища освіта забезпечує фундаментальну, наукову, професійну та практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки, перепідготовку та підвищення їх кваліфікації.

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ:

Вища освіта здійснюється на базі повної загальної середньої освіти. До вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів, можуть прийматися особи, які мають базову загальну середню освіту.

Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах може проводитися з відривом (очна), без відриву від виробництва (вечірня, заочна), шляхом поєднання цих форм, а з окремих спеціальностей - екстерном.

Вищими навчальними закладами є: технікум (училище), коледж, інститут, консерваторія, академія, університет та інші.

Відповідно до статусу вищих навчальних закладів встановлено чотири рівні акредитації:

перший рівень - технікум, училище, інші прирівняні до них вищі навчальні заклади;

другий рівень - коледж, інші прирівняні до нього вищі навчальні заклади;

третій і четвертий рівні (залежно від наслідків акредитації) - інститут, консерваторія, академія, університет.

Вищі навчальні заклади здійснюють підготовку фахівців за такими освітньо-кваліфікаційними рівнями:

молодший спеціаліст— забезпечують технікуми, училища, інші вищі навчальні заклади першого рівня акредитації;

бакалавр - забезпечують коледжі, інші вищі навчальні заклади другого рівня акредитації;

спеціаліст, магістр— забезпечують вищі навчальні заклади третього і четвертого рівнів акредитації.

Вищі навчальні заклади певного рівня акредитації можуть здійснювати підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями, які забезпечують навчальні заклади нижчого рівня акредитації.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ:

В умовах динамічних змін у житті індивіда, суспільства, держави принциповим образом міняються уявлення про істоту освітньої практики. Прискорення темпів відновлення системи знань зробили актуальною задачу дослідження особливого види педагогічної діяльності, спрямованої на розкриття закономірностей і пошук раціональних шляхів навчання та формування спеціаліста вищої категорії.

Педагогіка вищої школи – наука про навчання та виховання студентів, про формування особистості вищої кваліфікації.

Основними категоріями педагогіки вищої школи є: виховання, навчання, освіта.

Освіта – динамічна система. Разом зі зміною і розвитком культури змінюється також зміст, мета, завдання та технологія навчання і виховання.

Концептуальну базу розвитку вищої освіти в Україні закладено у Державній національній програмі «Освіта». Забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, формування інтелектуального потенціалу нації та всебічний розвиток особистості визначаються як цілі вищої освіти.